

Visie CCE – Vrijheid en Veiligheid

Het werk van CCE is van oudsher onlosmakelijk verbonden met het thema vrijheid en veiligheid. In de loop der jaren heeft CCE veel kennis en ervaring opgedaan met het helpen zoeken naar verklaringen voor probleemgedrag en het voorkomen en afbouwen van vrijheidsbeperking.

In dit document staat de visie van CCE beschreven als het gaat om het terugdringen van vrijheidsbeperking daar waar sprake is van ernstig probleemgedrag. Mede aanleiding zijn de Wet zorg en dwang (Wzd) en de Wet verplichte GGZ (Wvvggz) die per 1 januari 2020 van toepassing zijn bij onvrijwillige zorg en verplichte zorg. Voor de jeugdsector is in 2019 een gezamenlijk actieplan gemaakt door de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) en het ministerie van VWS. Onderdeel van dit actieplan 'De best passende zorg voor kwetsbare jongeren' is het aantal gedwongen afzonderingen terug te dringen tot nul.

Ambitie CCE

CCE streeft naar een toekomst zónder toepassing van vrijheidsbeperking waarbij vrijwillige en persoonsgerichte zorg het uitgangspunt is. De nieuwe wetgeving bij onvrijwillige en verplichte zorg gaat uit van *'Nee, tenzij'*. Dat wil zeggen: *'Onvrijwillige en verplichte zorg wordt niet toegepast, tenzij het echt niet anders kan'*. CCE pleit voor zorgvuldig zoeken naar verklaringen voor gedrag voordat vrijheidsbeperking wordt toegepast.

Wat we zien in de praktijk

In consultaties komt CCE regelmatig situaties tegen waarbij zorgprofessionals vastlopen met complexe zorgvragen en ernstig probleemgedrag en soms geen andere mogelijkheid meer zien dan het toepassen van vrijheidsbeperking. Vrijheidsbeperkende maatregelen waar CCE in de praktijk bij betrokken is en die genoemd worden in de nieuwe wetgeving, zijn bijvoorbeeld fixatie, separatie en gedragsregulerende medicatie of zorg waar een cliënt zich tegen verzet. Zorgprofessionals staan voor de uitdaging om een goede balans te vinden tussen de vrijheid en veiligheid van de cliënt en de mensen in zijn omgeving.

Zij zijn zich steeds meer bewust van het belang van het voorkomen en terugdringen van vrijheidsbeperking. In de zorgsectoren lopen diverse initiatieven om dwang en drang af te bouwen. CCE denkt graag mee over deze ontwikkelingen als partner van zorgprofessionals.

Intern en extern advies vragen

Als zorgprofessionals geen perspectief meer zien, dan is ons advies: zoek hulp, binnen de eigen instelling of daarbuiten. Een professional met specifieke deskundigheid mee laten zoeken naar alternatieven om gedrag beter te begrijpen en er mee om te gaan, levert vaak nieuwe inzichten op. Voor expertise en consultatie kunnen professionals uit alle sectoren terecht bij deskundigen zoals het CCE. Dat kan op elk moment en is onafhankelijk van de termijnen die zijn genoemd in de wetgeving. Professionals zijn vrij om ook al in een eerder stadium een beroep te doen op externe deskundigen. Zeker als de verwachting is dat het toepassen van vrijheidsbeperking langer gaat duren. Tijdig inschakelen van een externe deskundige is van belang om te voorkomen dat een situatie volledig vastloopt.

Zoeken naar verklaringen voor probleemgedrag

Daar waar sprake is van vrijheidsbeperking zoekt CCE naar verklaringen voor het ontstaan en voortduren van het probleemgedrag in samenspraak met de betrokkenen. Uitgangspunt is vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen en af te bouwen.

Als zorgprofessionals geen andere optie meer zien dan het toepassen van vrijheidsbeperking, dan staat CCE klaar om te helpen ervoor te zorgen dat een maatregel zo kort mogelijk wordt toegepast, zo min mogelijk restrictief is, deze zo snel mogelijk af te bouwen en in de toekomst te voorkomen.

RoI CCE

Expertise biedt CCE in de vorm van een consultatie, second opinion, kennisproducten en/of scholing. De invulling van een consultatie via CCE vindt op maat plaats aansluitend op de situatie en omstandigheden van de cliënt en het begeleidend team. In de praktische vertaling van de wet is de wijze waarop een consultatie wordt uitgevoerd passend bij de aard en ernst van de vrijheidsbeperking en de onderliggende problematiek. Dat varieert van een uitgebreide consultatie met een explorerend en cyclisch karakter tot een kortdurende consultatie die bestaat uit een aantal gesprekken met (zoveel mogelijk) betrokkenen.

Breed kijken en meedenken

Bij een consultatie denkt CCE samen met betrokkenen mee over het voorkomen en afbouwen van vrijheidsbeperking. Uitgangspunt van het gezamenlijke traject is helpen zoeken naar mogelijkheden om de situatie te verbeteren. Dat geldt voor consultaties waarbij vrijheidsbeperking de aanleiding is voor aanmelding en voor consultaties waarbij tijdens het traject blijkt dat vrijheidsbeperking wordt toegepast. In beide situaties signaleert de CCE-deskundige dit bij de betrokken professionals en gaat daarover in gesprek.

Een consultatie start met een analyse van de cliënt- en omgevingsfactoren die de situatie veroorzaken of in stand houden. De kunst is om met elkaar, in een multidisciplinair team, breed en specifiek te kijken naar de patronen in het gedrag en de factoren die van invloed zijn op de wisselwerking tussen de cliënt en zijn omgeving. In de [visie van CCE](#) is probleemgedrag het resultaat van de interactie tussen de cliënt met zijn specifieke mogelijkheden en beperkingen en zijn sociale, organisatorische en fysieke omgeving. We gaan in gesprek over de behandeling en begeleiding van de cliënt en op zoek naar inzichten, ervaringen en invalshoeken. Deze zoektocht leidt tot interventies om het probleemgedrag te beïnvloeden en vrijheidsbeperking te voorkomen en terug te dringen.

Meedenken over intern/extern consultatieteam

Desgevraagd kan CCE kosteloos meedenken met professionals over het opzetten van een intern of extern consultatieteam rond vrijheidsbeperking. Uit [onderzoek van CCE](#) blijkt dat de volgende elementen essentieel zijn bij het opzetten van een consultatieteam: multidisciplinair en interdisciplinair samenwerken, breed delen en dragen van een visie op probleemgedrag en het faciliteren van de organisatie zoals een goede overlegstructuur en professionele ondersteuning van zorgteams.

Onze ondersteuning bij het opzetten van consultatieteams is vooral gericht op het inhoudelijk meedenken met professionals vanuit [onze visie, werkwijze en leidende principes](#).

Voor specifieke expertise over verklaringen van gedrag in relatie tot het afbouwen van vrijheidsbeperking, kunnen deze teams terecht bij CCE.

Nieuwe vragen signaleren

We blijven alert op vragen van zorgprofessionals die samenhangen met de nieuwe wetgeving en de rol van CCE bij het terugdringen van vrijheidsbeperking. Daar waar nodig passen we onze werkwijze aan. We volgen de ontwikkelingen en blijven hierover in gesprek bij CCE.

Herziene versie – April 2020

CCE | Centrum voor Consultatie en Expertise